

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1999

Julkaistu Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1999

N:o 361—370

SISÄLLYS

N:o		Sivu
361	Laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta	949
362	Laki kauppakaaren 10 luvun muuttamisesta	959
363	Laki kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	960
364	Laki rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	961
365	Laki tutkintavankeudesta annetun lain muuttamisesta	964
366	Laki pakkokeinolain 5 a luvun muuttamisesta	966
367	Laki kansanterveyslain 14 §:n muuttamisesta	968
368	Laki oikeudenkäymiskaaren 21 luvun muuttamisesta	969
369	Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 8 ja 9 §:n muuttamisesta	971
370	Laki käräjäoikeuslain 19 §:n muuttamisesta	972

N:o 361

Laki

takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala ja pakottavuus

Tämä laki koskee takausta ja panttausta toisen henkilön velasta. Jos muussa laissa on tästä laista poikkeava säännös, noudatetaan sitä.

Lain säännöksiä sovelletaan siltä osin kuin muuta ei johdu takaus- tai panttaussitoumuksesta, osapuolten omaksumasta käytännöstä taikka kauppatavasta tai muusta osapuolia sitovasta tavasta.

Lain säännöksistä ei kuitenkaan, ellei jäljempänä toisin säädetä, saa sopimuksin poi-

keta takaajan tai pantinantajan vahingoksi silloin, kun tässä laissa tarkoitettu yksityistakaaja tai yksityinen pantinantaja antaa sitoumuksen luotonantajalle.

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *takauksella* sitoumusta, jolla sitoumuksen antaja (*takaaja*) ottaa vastatakseen velkojalle toisen henkilön (*velallisen*) velvoitteesta (*päävelasta*);

2) *toissijaisella takauksella* takausta, jonka mukaan takaaja vastaa päävelasta vain, jollei suoritusta saada velalliselta;

3) *omavelkaisella takauksella* takausta, jonka mukaan takaaja vastaa päävelasta niin

HE 189/1998
TaVM 36/1998
EV 224/1998

kuin henkilökohtaisesti vastuussa oleva velallinen;

4) *täytetakauksella* takausta, jonka mukaan takaaja vastaa päävelasta vain siltä osin kuin suoritusta ei saada päävelan vakuudeksi annetusta omaisuudesta;

5) *yleistakauksella* takausta, joka koskee muutakin kuin vain yksilöityä päävelkaa;

6) *yksityistakaajalla* takauksen antanutta luonnollista henkilöä, ei kuitenkaan henkilöä, joka takauksen antaessaan on velallisena olevan yhteisön tai säätiön taikka sen emoyhteisön toimitusjohtaja, hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsen, vastuunalainen yhtiömies tai yhteisön perustaja taikka jolla on suoraan tai välillisesti vähintään kolmasosa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänivallasta taikka vastaava omistus- tai määräämisvalta muussa yhteisössä;

7) *luotonantajalla* elinkeinonharjoittajaa, joka elinkeinotoiminnassaan myöntää luottoja tai vakuuksia takausta tai muuta vakuutusta vastaan;

8) *vierasvelkapanttauksella* sitoumusta, jonka perusteella sitoumuksen antaja (*pantinantaja*) antaa omaisuuttaan (*pantin*) velkojalle toisen henkilön velvoitteen suorittamisen vakuudeksi; ja

9) *yksityisellä pantinantajalla* vierasvelkapanttaussitoumuksen antanutta luonnollista henkilöä, ei kuitenkaan henkilöä, joka pantin antaessaan kuuluu 6 kohdassa mainitulla tavalla velallisena olevan yhteisön tai säätiön toimielimeen tai on sen omistaja taikka perustaja.

2 luku

Takauksen sisältö

3 §

Takaajan vastuun sisältö

Jollei takausta ole annettu omavelkaisena takauksena tai takauksen sisällöstä ole muuta sovittu, takaus katsotaan annetuksi toissijaisena takauksena.

Yksityistakaajan luotonantajalle antama takaus on täytetakaus, jos päävelka on myönnetty pääasiallisesti asunnon tai vapaaajan asunnon hankkimista tai kunnostamista varten ja kyseinen omaisuus on päävelan vakuutena.

Jos samasta päävelasta on annettu useita

takauksia eikä muuta ole sovittu, kukin takaaja vastaa velkojalle koko päävelasta.

4 §

Takaajan vastuu päävelan liitännäiskustannuksista

Takaus katsotaan annetuksi velan pääomasta, jollei ole sovittu, että takaus koskee myös korkoa tai muita liitännäiskustannuksia.

Velkojan on ilmoitettava takaajalle velallisen maksuviivästyksestä kuukauden kuluessa viivästyksen alkamisesta. Jos velkoja ilmoittaa viivästyksestä tätä myöhemmin, takaaja vastaa velan korosta, viivästyskorosta tai muusta aikaan sidotusta hyvityksestä vasta ilmoituksen antamis- tai lähettämispäivästä lukien. Jos velkoja voi osoittaa, että takaaja on muutoin tiennyt maksuviivästyksestä, takaaja vastaa mainitusta hyvityksestä siitä ajankohdasta lukien, jona hän on saanut viivästyksestä tiedon.

5 §

Yleistakauksen rajoitukset

Yleistakauksessa on määrättävä takaajan vastuun rahamääräinen yläraja sekä takauksen voimassaoloaika tai aika, jonka kuluessa syntyvistä tai erääntyvistä pääveloista takaaja vastaa.

Jollei yleistakausta ole rajattu 1 momentin mukaisesti, takaaja vastaa vain sellaisista pääveloista, joiden myöntämisen yhteydessä takaus on annettu tai jotka olivat syntyneet ennen takauksen antamista ja olivat tuolloin takaajan tiedossa.

Tämän pykälän säännöksistä ei voida poiketa takaajan vahingoksi silloin, kun takaajana on luonnollinen henkilö.

6 §

Takaajan vastuun rajoittaminen

Takaaja voi yleistakauksen voimassaoloaikana määrätä ajankohdan, jonka jälkeen syntyvistä pääveloista hän ei vastaa. Rajoitus tulee voimaan, kun takaajan ilmoitus on saapunut velkojalle, jollei ilmoituksessa ole mainittu myöhempää ajankohtaa.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös sellaisesta tililuotosta annettuun ta-

kaukseen, jossa velkojan saatava vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon luottoa tosiasiallisesti käytetään.

7 §

Takauksen sovittelu

Yksityistakaajan vastuuta luotonantajalle voidaan sovittelua, jos takaajan maksettavaksi tulevan päävelan määrä on kohtuuttoman suuri takaajan taloudelliseen asemaan nähden ja luotonantaja takausta annettaessa tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että takaajan vastuu on ilmeisessä epäsuhteessa hänen mahdollisuuksiinsa suoriutua maksuvelvoitteesta. Sovittelussa otetaan huomioon takaajan ikä, hänen maksukykyensä sekä muut olosuhteet takausta annettaessa ja sen jälkeen.

Kohtuuttoman ehdon sovittelusta on lisäksi voimassa, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 36 §:ssä säädetään.

8 §

Päävelan ehtojen muuttaminen

Päävelan ehtojen muuttaminen takaajan vahingoksi ei sido takaajaa, ellei hän ole antanut kyseiseen muutokseen suostumustaan taikka ellei takausta ole annettu yleistakauksena.

Ilman takaajan suostumusta voidaan kuitenkin sopia sellaisesta maksuajan pidentämisestä tai muusta päävelan ehdon muutoksesta, jonka vaikutus takaajan vastuuseen on vähäinen tai jonka peruste on yksilöity päävelkaa koskevassa sitoumuksessa.

9 §

Velkojan vaihdos

Takaaja vastaa päävelasta velkojalle, jolle saamisoikeus on siirtynyt. Yleistakauksen antanut takaaja ei ilman eri sitoumusta vastaa niistä saatavista, jotka syntyvät päävelan siirtymisen jälkeen tai jotka siirronsaaneella velkojalla oli ennen päävelan siirtymistä.

Yleistakauksen antanut takaaja ei vastaa sellaisista velallisen veloista, joita koskeva saamisoikeus on siirretty takauksen saaneelle velkojalle.

10 §

Yhteisömuodon ja -rakenteen muutokset

Yleistakauksen antanut takaaja vastaa velkojayhteisön yhteisömuodon muutoksen jälkeen syntyvistä veloista. Velkojayhteisön jakautumisen tai sulautumisen jälkeen syntyvistä veloista takaaja vastaa vain, jos takaaajalle on ilmoitettu jakautumisesta tai sulautumisesta ja 6 §:n mukaisesta mahdollisuudesta vastuun rajoittamiseen eikä takaaja ole ilmoituksessa varatun, vähintään kuukauden pituisen määräajan kuluessa ilmoittanut velkojalle vastuun rajoittamisesta.

Jos luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 2 §:ssä tarkoitettu luottolaitos sulautuu toiseen luottolaitokseen, yleistakauksen antanut takaaja vastaa myös sulautumisen jälkeen syntyvistä veloista, vaikkei 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta ole tehty.

Yleistakauksen antanut takaaja ei vastaa velallisyhteisön yhteisömuodon muutoksen, sulautumisen eikä jakautumisen jälkeen syntyvistä veloista. Mitä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, kun avoin yhtiö muuttuu kommandiittiyhtiöksi, kommandiittiyhtiö avoimeksi yhtiöksi, yksityinen osakeyhtiö julkiseksi osakeyhtiöksi tai julkinen osakeyhtiö yksityiseksi osakeyhtiöksi.

11 §

Takaajan aseman muuttuminen

Jos takauksen antanut luonnollinen henkilö ei enää kuulu 2 §:n 6 kohdassa mainitulla tavalla velallisena olevan yhteisön tai säätiön toimielimiin tai ole sen omistaja ja tästä seikasta on ilmoitettu velkojalle, häntä pidetään ilmoituksen tekemisen jälkeen yksityistakaajana 4 §:n 2 momenttia sekä 6, 13 ja 14 §:ää sovellettaessa.

3 luku

Tietojen antaminen takaajalle

12 §

Tiedonantovelvollisuus ennen takauksen antamista

Ennen kuin takaus annetaan, luotonantajan on selvitettävä yksityistakaajalle takauksen

piiriin kuuluvat velat liitännäiskustannuksiin, ne edellytykset, joiden perusteella suoritusta voidaan vaatia takaajalta, sekä muut takaajan asemaan olennaisesti vaikuttavat seikat. Jos selvitys annetaan kirjallisena, se on annettava viimeistään takauksen antamista edeltävänä päivänä.

Ennen kuin takaus annetaan, luotonantajan on ilmoitettava yksityistakaajalle sellaisista velallisen sitoumuksista ja muista tämän maksukykyyn liittyvistä seikoista, joilla voidaan olettaa olevan merkitystä takaajalle.

Jos luotonantaja laiminlyö 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa tai laiminlyö sellaisen 2 momentissa tarkoitetun seikan ilmoittamisen, josta hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen takaukseen, takaajan vastuuta voidaan sovittelaa.

13 §

Tiedonantovelvollisuus yleistakauksen voimassa ollessa

Luotonantajan on ilmoitettava yleistakauksen antaneelle yksityistakaajalle päävelan maksamaton pääoma kuuden kuukauden väliajoin, jollei ole sovittu, että uudesta päävelasta ilmoitetaan takaajalle viivytyksettä. Sama on voimassa, kun yksityistakaaja on antanut luotonantajalle takauksen, joka koskee tililuottoa, jossa luotonantajan saatava vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon luottoa tosiasiallisesti käytetään.

Jos luotonantaja laiminlyö 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen takaukseen, yksityistakaajan vastuuta voidaan sovittelaa.

14 §

Takaajan oikeus saada tietoja

Takaajalla on pyynnöstä oikeus saada velkojalta päävelkaa koskevia tietoja.

Luotonantajan on takauksen voimassa ollessa pyynnöstä ilmoitettava yksityistakaajalle sellaisista velallisen sitoumuksista ja muista tämän maksukykyyn vaikuttavista seikoista, joilla voidaan olettaa olevan merkitystä takaajalle. Tässä momentissa tarkoitettu tiedonantovelvollisuus koskee vain sellaisia seikkoja, jotka ovat luotonantajan tiedossa ja jotka voidaan ilmoittaa takaajalle ilman eri selvitystoimenpiteitä taikka jotka

luotonantaja voi hankkia sen käytettävissä olevasta luottotietorekisteristä. Luotonantajalla on oikeus saada takaajalta kohtuullinen korvaus tietojen luovuttamisesta aiheutuvista kustannuksista.

Jos velkoja laiminlyö 1 tai 2 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuutensa ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen takaukseen, takaajan vastuuta voidaan sovittelaa.

4 luku

Takaajan vastuun vähentyminen ja lakkaaminen

15 §

Takaajan vastuun lakkaaminen

Takaajan vastuu velkojaa kohtaan lakkaa, kun päävelka on suoritettu tai kun se on muuten lakannut.

Takaajan asemasta suorituksen peräytyessä takaisinsaannin vuoksi säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991).

16 §

Päävelan valvonta

Jos velkoja jättää saatavansa ilmoittamatta velallista koskevan julkisen haasteen yhteydessä, velallista koskevassa yrityksen saneerausmenettelyssä, velallisen konkurssissa tai muussa maksukyvyttömyysmenettelyssä, takaaja vapautuu takausvastuusta siltä osin kuin velkoja olisi saatavansa valvomalla saanut päävelalle suorituksen velallisen tai konkurssipesän varoista.

17 §

Velallisen vapauttaminen vastuusta

Jos velkoja vapauttaa vastuusta velallisen tai jonkun yhteisvastuullisista velallisista ilman takaajan suostumusta, takaajan vastuu velkojaa kohtaan lakkaa. Jos vastuusta vapauttaminen koskee vain osaa päävelasta tai jos vastuusta vapautettu velallinen vastasi vain osasta päävelkaa, takaajan vastuu lakkaa tältä osin.

Velkoja saa periä päävelan aikaisempien

ehtojen mukaisesti takaajalta, vaikka päävelan ehtoja on velallisen osalta muutettu yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tai yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) tarkoitettussa velkajärjestelyssä.

18 §

Takaajan vapauttaminen vastuusta ja muusta vakuudesta luopuminen

Jos velkoja vapauttaa yhden samasta päävelasta vastuussa olevan takaajan kokonaan tai osittain takausvastuusta, kukin muista takaajista vastaa velkojalle vain oman osuutensa suorittamisesta. Osuudet määräytyvät sen mukaan, mistä määrästä takaajat ovat 31 §:n 1 ja 2 momentin nojalla keskinäisessä suhteessaan vastuussa päävelasta. Takaajien sopimus vastuunjaosta otetaan huomioon vain, jos velkoja on siitä tiennyt vapauttaessaan takaajan vastuusta.

Jos velkoja luopuu päävelasta annetusta muusta vakuudesta, joka 30 §:n nojalla oli voimassa takaajan hyväksi, takaaja vapautuu takausvastuusta siltä osin kuin vakuuden arvo olisi riittänyt päävelan suoritukseksi. Sama on voimassa, jos vakuuden arvo alenee velkojan toimen tai laiminlyönnin vuoksi.

Takauksessa saadaan poiketa 1 tai 2 momentin säännöksestä, jollei vakuus ole lain perusteella ensisijaisessa vastuussa päävelan suorittamisesta. Ilman takaajan suostumusta saadaan lisäksi vapauttaa sellainen takauksen antamisen jälkeen annettu muu takaus tai vakuus, jota ei ollut edellytetty takausta annettaessa.

19 §

Takauksen vanhentuminen

Velkoja menettää oikeutensa takaajaa kohtaan, jollei hän vaadi takaajalta suoritusta kolmen vuoden kuluessa päävelan erääntymisestä. Vanhentuminen keskeytyy myös, kun velkoja muistuttaa takaajaa takauksesta tai kun takaaja suorittaa päävelkaa. Vanhentumisen keskeytyksestä alkaa uusi kolmen vuoden vanhentumisaika.

Jos takaus on annettu voimassaololtaan määrättyksi ajaksi, velkoja menettää oikeu-

tensa takaajaa kohtaan, jollei hän vaadi takaajalta suoritusta ennen kyseisen ajan päättymistä.

Takaussitoumus vanhentuu lisäksi kymmenen vuoden kuluttua sitoumuksen antamisesta niin kuin määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa (32/1868) säädetään.

20 §

Takauksen sijasta annettu vakuus

Yksityistakaaja vapautuu takausvastuusta luotonantajalle, jos luotonantajalle annetaan kyseisen takauksen tilalle toinen takaus tai muu vakuus, jonka arvioidaan riittävän päävelan suorittamiseksi. Luotonantajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta hyväksyä muuta takausta kuin ulosottolain (37/1895) 3 luvun 20 §:n 3 momentissa tarkoitettun yhteisön antaman takauksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu uusi takaus tai vakuus tulee aikaisemman takauksen sijaan niin, etteivät samasta päävelasta vastuussa olevien takaajien tai vakuuden antajien keskinäiset vastuusuhteet muutu.

5 luku

Päävelan periminen takaajalta

21 §

Toissijaisen takauksen erääntyminen

Velkoja saa toissijaisen takauksen perusteella vaatia takaajalta suoritusta, kun päävelka on erääntynyt ja

1) velalliselta ei ole päävelan perimiseksi voitu ulosmitata varoja, jotka ilmeisesti riittäisivät koko päävelan suoritukseksi;

2) velallinen on asetettu konkurssiin;

3) velallisen osalta on alkanut yksityishenkilön velkajärjestelystä tai yrityksen saneerauksesta annetun lain mukainen menettely taikka menettelyssä on määrätty päävelkaa koskeva väliaikainen kielto; tai

4) velallista vastaan on viranomaisen tai tuomioistuimen päätöksellä aloitettu muu maksukyvyttömyysmenettely, joka estää päävelan perimisen ulosottoihin.

22 §

Omavelkaisen takauksen erääntyminen

Velkoja saa omavelkaisen takauksen perusteella vaatia takaajalta suoritusta, kun päävelka on erääntynyt.

23 §

Täytetakuksen erääntyminen

Velkoja saa täytetakuksen perusteella vaatia takaajalta suoritusta, kun vakuus on myyty tai kun ulosotossa on todettu, että vakuuden myynnille on este. Takaajan suoritusvelvollisuus alkaa myös, jos hän on päävelan erääntymisen jälkeen ilmoittanut velkojalle, ettei hän vaadi vakuuden myyntiä.

Jos velallinen säilyttää vakuutena olevan omaisuuden yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai yrityksen saneerauksessa, velkoja saa vaatia täytetakuksen antaneelta takaajalta suoritusta vain siitä osasta päävelkaa, jolle ei maksuohjelman mukaan kerry suoritusta. Takaaja ei kuitenkaan vastaa viivästyskorosta, joka maksuohjelman aikana kertyisi velallisen maksettavaksi määrätylle velalle. Jos vakuus myöhemmin muutetaan rahaksi, velkoja saa vaatia takaajalta suoritusta aikaisempien ehtojen mukaan edellä mainittua viivästyskorkoa lukuun ottamatta.

24 §

Eräännyttämistoimet

Jos päävelan erääntyminen edellyttää velalliseen kohdistettua eräännyttämistointia, velkoja saa vaatia suoritusta takaajalta vain, jos eräännyttämistoimi on kohdistettu sekä velalliseen että takaajaan. Jos päävelka on täytettävä vasta määräajan kuluttua velan eräännyttämisestä, takaajan suoritusvelvollisuus alkaa, kun määräaika on kulunut myös häneen kohdistetun eräännyttämistoimen jälkeen.

Jos velallinen on asetettu konkurssiin, velkoja saa vaatia suoritusta takaajalta ilman velalliseen kohdistettua eräännyttämistointia. Sama koskee, jos velallisen osalta on alkanut yksityishenkilön velkajärjestelystä tai yrityksen saneerauksesta annetun lain mukainen menettely tai menettelyssä on määrätty päävelkaa koskeva väliaikainen kieltö.

25 §

Yksityistakaajan oikeus suorittaa päävelka alkuperäisen sopimuksen mukaisesti

Jos päävelka on eräännytetty velallisen maksuviivästyksen vuoksi, yksityistakaajalla on oikeus suorittaa päävelka luotonantajalle niiden maksuehtojen mukaisesti, joita olisi ollut noudatettava ilman velan ennaikaista erääntymistä. Edellytyksenä on, että yksityistakaaja luotonantajan asettamassa, vähintään kuukauden pituisessa ajassa suorittaa viivästyneen maksun ja että päävelan suorittamisesta asetetaan toinen takaus tai muu vakuus, jonka arvioidaan riittävän velan pääoman suorittamiseksi. Luotonantajalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta hyväksyä muuta takausta kuin ulosottolain 3 luvun 20 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhteisön antama takaus. Mitä edellä säädetään, on voimassa myös, jos päävelka on eräännytetty ennakkoviivästyksen tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi.

Päävelka katsotaan eräännyneeksi velalliseen ja muihin takaajiin nähden, vaikka yksityistakaaja 1 momentin mukaisesti suorittaa päävelan alkuperäisen sopimuksen mukaisin maksuehdoin.

26 §

Takaajan ennaikainen suoritus

Takaaja saa suorittaa eräännyneen päävelan samoin edellytyksin kuin velallinen. Takaaja saa myös suorittaa eräännyttömän päävelan, jos velallisella olisi ollut oikeus eräännyttää velka ennaikaisesti. Takaajalla on oikeus tehdä rahasuoritus, vaikka velallinen on sitoutunut muunlaiseen suoritukseen.

Jos velkojalla on velallisen sopimusrikkomuksen perusteella oikeus eräännyttää päävelka, takaaja saa suorittaa päävelan. Velkojalla ei tällöin ole oikeutta vaatia takaajalta enempää kuin mitä velallinen olisi ollut velvollinen suorittamaan, jos velkoja olisi eräännyttänyt päävelan.

Mitä 2 momentissa säädetään, on voimassa myös, jos velallinen on asetettu konkurssiin tai jos velallisen osalta on aloitettu yksityishenkilön velkajärjestelystä tai yrityksen saneerauksesta annetun lain mukainen menettely.

27 §

Takaajan kuittausoikeus

Takaaja saa tehdä suorituksensa kuittamalla päävelan saatavalla, joka hänellä on velkojalta.

Jos velkoja vaatii takaajalta suoritusta, takaaja saa käyttää kuittaukseen sellaista velallisen saatavaa velkojalta, jolla velkoja saisi kuitata päävelkaa. Velkojan on takaajan pyynnöstä annettava tiedot kuittauksen toteuttamista varten.

6 luku

Takautumisoikeus

28 §

Takautumisoikeus velalliseen nähden

Takaajalla on oikeus saada velalliselta takauksen perusteella velkojalle suorittamansa päävelan määrä.

29 §

Päävelan suoritusvelvollisuuden selvittäminen

Kun velkoja on esittänyt takaajalle maksuvaatimuksen, velallisen on takaajan pyynnöstä annettava päävelan suoritusvelvollisuuden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot. Jollei takaajalla velallisen antamat tiedot ja muut seikat huomioon ottaen ole perusteltua syytä kieltäytyä suorituksesta, takaaja saa suorittuaan velan takautumisoikeuden velallista kohtaan, vaikka velallinen ei olisi ollut suoritusvelvollinen.

30 §

Takaajan oikeus vakuuteen

Takaajalla on sama oikeus kuin velkojalla saada takautumissaatavalleen suoritus velallisen antamasta päävelan vakuudesta. Jos takaaja ei ole suorittanut koko päävelkaa tai jos vakuus on ennen takausta annettu myös velkojan muun saatavan vakuudeksi, takaaja saa oikeuden velkojan saatavan jälkeen.

Takauksessa saadaan poiketa 1 momentin säännöksestä, jollei vakuus ole lain perus-

teella ensisijaisessa vastuussa velan suorittamisesta.

Jos vakuuden on antanut joku muu kuin velallinen, takaaja saa oikeuden vakuuteen vain, jos takaajan ja vakuuden antajan keskinäisestä vastuusta on niin sovittu.

31 §

Takautumisoikeus toiseen takaajan nähden

Jos samaa päävelkaa koskevat takaukset on annettu samanaikaisesti tai toisiaan edellyttäen eikä takaajien keskinäisestä vastuusta ole muuta sovittu, takaajalla on oikeus saada jokaiselta muulta takaajalta takaajien pääluvun mukainen osuus takauksen perusteella suorittamastaan määrästä. Takaajalla on takautumisoikeus siltä osin kuin hän on suorittanut erääntynyttä päävelkaa yli oman osuutensa ja hänen suorituksensa on vähentänyt muiden takaajien takausvastuuta.

Jos samaa päävelkaa koskevat takaukset on annettu eri aikoina ja toisistaan riippumatta eikä takaajien keskinäisestä vastuusta ole muuta sovittu, takaajalla on oikeus vaatia koko takauksen perusteella suorittamansa määrä siltä takaajalta, joka on antanut takauksen aikaisemmin. Aikaisemman takaussitoumuksen antaneella ei ole takautumisoikeutta myöhemmän takauksen antaneeseen nähden.

Jollei joku takaajista ole maksanut takautumissaatavaa kuukauden kuluessa siitä, kun takautumissaatavaa on häneltä vaadittu tai jos hän on 21 §:ssä tarkoitetulla tavalla maksukyvytön, velan maksaneella takaajalla on oikeus vaatia, että muut takaajat suorittavat osuutensa maksamatta jätetystä takautumissaatavasta. Osuudet määräytyvät takaajien kesken samassa suhteessa kuin takaajat muutoinkin ovat takautumissaatavasta vastuussa.

32 §

Takautumissaatavan erääntyminen ja viivästyskorko

Takaajan oikeus saada velalliselta tai muilta takaajilta maksu takautumissaatavastaan alkaa, kun takaaja on suorittanut päävelkaa, ei kuitenkaan ennen päävelan erääntymistä.

Jollei muuta ole sovittu, takaajalla on oikeus saada velalliselta tai muilta takaajilta korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentin mu-

kaista viivästyskorkoa takautumissaatavalleen siitä lukien, kun hän sai oikeuden periä takautumissaatavansa. Jollei päävelan suoritusvelvollisuus ollut jonkun takaajan osalta alkanut, hänen velvollisuutensa maksaa viivästyskorkoa alkaa kuukauden kuluttua siitä, kun takautumissaatavaa on häneltä vaadittu.

33 §

Takautumissaatavan vanhentuminen

Takaajan takautumissaatava velalliselta vanhentuu siten kuin kyseisen päävelan vanhentumisesta säädetään. Takautumissaatava vanhentuu kuitenkin aikaisintaan kolmen vuoden kuluessa siitä, kun takaaja sai oikeuden periä takautumissaatavansa velalliselta.

Takaajan takautumissaatava toista takaajaa kohtaan vanhentuu, jollei hän vaadi suoritusta kolmen vuoden kuluessa siitä, kun hän sai oikeuden periä takautumissaatavansa toiselta takaajalta. Vanhentuminen keskeytyy myös, kun takaaja muistuttaa toista takaajaa takautumissaatavasta tai kun tämä suorittaa takautumissaatavaa. Vanhentumisen keskeytyksestä alkaa uusi kolmen vuoden vanhentumisaika.

7 luku

Erinäiset säännökset

34 §

Oikeus antaa tietoja

Edellä 4, 12—14 ja 27 §:ssä tarkoitetut tiedot saadaan antaa takaajalle velkojaa koskevan salassapitovelvollisuuden sekä henkilötietojen luovutusta koskevien rajoitusten estämättä.

35 §

Ilmoitusten toimittaminen

Velkoja voi toimittaa tässä laissa tarkoitetun ilmoituksen takaajalle lähettämällä sen postitse osoitteeseen, jonka takaaja on velkojalle ilmoittanut tai jonka takaaja on myöhemmin ilmoittanut maistraatille.

Takaajan katsotaan 10 §:n 1 momenttia, 24 §:ää ja 25 §:n 1 momenttia sovellettaessa saaneen tiedon ilmoituksesta seitsemäntenä

päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus on annettu postin kuljetettavaksi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee myös 31 §:n 3 momentissa ja 32 §:n 2 momentissa tarkoitettua takaajan vaatimusta.

36 §

Oikeudenkäyntiä koskevat säännökset

Velkojan kanne takaajaa vastaan voidaan käsitellä samassa oikeudenkäynnissä, jossa velalliselta vaaditaan suoritusta, vaikka suoritusvelvollisuus ei 21 tai 23 §:n johdosta ole vielä alkanut.

Takaaja voi nostaa velallista vastaan kanneen takautumissaatavansa perimiseksi, kun päävelka on erääntynyt, vaikka hän ei ole suorittanut päävelkaa.

Takaajalla on oikeus hakea 2 momentissa tarkoitettua tuomion täytäntöönpanoa. Velalliselta kertynyt suoritus tilitetään takaajalle siihen määrään, jonka takaaja on suorittanut päävelasta. Muulta osalta suoritus tilitetään velkojalle, jolloin suoritus vähentää takaajan takausvastuuta. Jos samanaikaisesti on täytäntöön pantavana sekä takaajan että velkojan samaa päävelkaa koskeva tuomio, ulosotossa otetaan huomioon takaajan hankkima tuomio vain siltä osin kuin takaaja on suorittanut päävelkaa.

37 §

Välityssopimus

Yksityistakaajaa ei sido ennen riidan syntymistä sovittu ehto, jonka mukaan takausta koskeva riita-asia on ratkaistava välimiesmenettelyssä.

38 §

Kansainvälisesti pakottavat säännökset

Tämän lain säännöksestä, josta ei voida sopimuksella poiketa yksityistakaajan vahingoksi, ei myöskään voida poiketa hänen vahingokseen sopimuksella, jonka mukaan yksityistakaajan luotonantajalle antamaan takaukseen on sovellettava vieraan valtion lakia, jos takaukseen muutoin olisi sovellettava tätä lakia.

39 §

Sopimusehtojen valvonta

Kuluttaja-asiamies valvoo luotonantajien ja yksityistakaajien välisten sopimusehtojen käyttöä.

8 luku

Vierasvelkapanttaus

40 §

Panttioikeuden erääntyminen vierasvelkapanttauksessa

Velkojalla on vierasvelkapanttauksen perusteella oikeus saada maksu pantista, kun päävelka on eräännytynyt.

Jos velallinen on antanut samasta päävelasta vakuuden, velkoja saa periä päävelan toiselle kuuluvasta pantista 23 §:ssä säädettyin edellytyksin.

Panttaussitoumuksessa saadaan poiketa 2 momentin säännöksestä, jollei vakuus ole lain perusteella ensisijaisessa vastuussa velan suorittamisesta.

41 §

Takausta koskevien säännösten soveltaminen vierasvelkapanttaukseseen

Mitä 3 §:n 2 ja 3 momentissa, 4—6 ja 8—17 §:ssä, 18 §:n 2 ja 3 momentissa, 19 §:n 2 momentissa, 24—30 ja 32 §:ssä, 33 §:n 1 momentissa sekä 34—39 §:ssä säädetään takauksesta, koskee soveltuvin osin vierasvelkapanttausta. Mitä näissä lainkohdissa säädetään yksityistakaajasta, koskee yksityistä pantinantajaa.

42 §

Pantin luovuttaminen

Jos velallinen on luovuttanut omistamansa pantin jollekin toiselle tai tämä on muutoin tullut pantin omistajaksi ja tästä seikasta on ilmoitettu velkojalle, ilmoituksen tekemisen jälkeen sovelletaan pantin uuteen omistajaan nähden, mitä 4 §:n 2 momentissa sekä 13 ja 14 §:ssä säädetään.

9 luku

Voimaantulo

43 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan:

1) kauppakaaren 10 luvun 8—16 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 luvun 11 § laissa 623/1947, 13 § laissa 237/1929 sekä 14—16 § laissa 540/1994, sekä

2) takausmiehen edesvastausvelvollisuuden tarkemmasta määräämisestä 24 päivänä helmikuuta 1873 annettu asetus (7/1873) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos muualla laissa tai asetuksessa viitataan säännökseen tai siinä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka kumotaan tällä lailla, on säännöksen asemesta takaukseen tai vierasvelkapanttaukseseen sovellettava tämän lain vastaavaa säännöstä.

44 §

Siirtymäsäännökset

1. Tätä lakia, lukuun ottamatta 3 §:n 2 momenttia sekä 7 ja 12 §:ää, sovelletaan myös yksityistakaajan ennen lain voimaantuloa luotonantajalle antamaan takaukseen, jäljempänä säädetyin rajoituksin.

2. Lain 5 §:ää sovelletaan vasta siitä lukien, kun yksityistakaajan ennen lain voimaantuloa luotonantajalle antaman yleistakauksen kattamia vastuuta lisätään. Jos takaussitoumukseseen ei tällöin ole otettu 5 §:ssä tarkoitettuja rajoituksia, sitoumus ei ole voimassa uusien päävelkojen osalta.

3. Muuhunkin ennen lain voimaantuloa annettuun takaukseen sovelletaan lain 10, 11, 16—19, 21—24 §:ää, 26 §:n 3 momenttia ja 32—36 §:ää sekä panttauksen osalta 42 §:ää, jollei 4 ja 5 momentista muuta johdu.

4. Lain 16—18 §:ää ei sovelleta, jos lainkohdissa tarkoitettu valvonnan laiminlyönti taikka velallisen, takaajan tai muun vakuuden vapauttaminen on tapahtunut ennen lain voimaantuloa, eikä lain 19, 21—25, 32 ja 33 §:ää sovelleta, jos päävelka on eräännytynyt maksettavaksi ennen lain voimaantuloa.

5. Lain 30 ja 31 §:ää ei sovelleta ennen

lain voimaantuloa annettujen takausten tai vakuuksien keskinäisiin vastuusuhteisiin. 6. Mitä tässä pykälässä säädetään takauksesta, koskee soveltuvin osin ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä vierasvelkapanttausta.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 362

Laki**kauppakaaren 10 luvun muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kauppakaaren 10 luvun otsikko ja
lisätään 10 lukuun siitä lailla 361/1999 kumotun 14 §:n tilalle uusi 14 § seuraavasti:

10 luku

Pantista

14 §

Ennen kuin panttaussitoumus annetaan, luotonantajan on selvitettävä pantin antajana olevalle luonnolliselle henkilölle ne edellytykset, joiden perusteella suoritus voidaan periä pantista, ja muut panttaukseen liittyvät olennaiset seikat. Jos selvitys annetaan kirjallisena, se on annettava viimeistään panttaussitoumuksen antamista edeltävänä päivänä. Luotonantajalla tarkoitetaan elinkeinonharjoittajaa, joka elinkeinotoiminnassaan myöntää luottoja tai vakuuksia.

Jos luotonantaja laiminlyö 1 momentissa

säädetyin velvollisuuden ja laiminlyönnin voidaan olettaa vaikuttaneen panttaussitoumuksen antamiseen, pantin antajan vastuuta voidaan sovitella.

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan sekä kiinteää että irtainta omaisuutta koskeviin panttaussitoumuksiin.

Sopimusehto, joka poikkeaa tämän pykälän säännöksistä pantin antajan vahingoksi, on mitätön.

Toisen henkilön velvoitteen suorittamisen vakuudeksi annetusta panttaussitoumuksesta säädetään takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 363

Laki**kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuluttajavalituslautakunnasta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (42/1978) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 542/1994, seuraavasti:

1 §
 Kuluttajavalituslautakunnan tehtävänä on:

2) antaa ratkaisusuosituksia sellaisiin takaus- tai panttaussitoumuksia koskeviin yksittäisiin riita-asioihin, jotka koskevat takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) tarkoitettujen yksityis-

takaajien tai yksityisten pantinantajien sitoumuksia luotonantajille ja jotka sitoumusten antajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 364

Laki**rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun lain (39/1889) 1 luvun 7 §:n 1 momentti sekä 2 luvun 6 §:n 2 momentti ja 9 b §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 128/1995 sekä 2 luvun 6 §:n 2 momentti laissa 612/1974 ja 9 b § mainitussa laissa 128/1995, sekä *lisätään* 2 lukuun siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen uusi 3 d, 9 d ja 9 e § sekä 3 lukuun siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen uusi 2 a—2 e ja 9 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

7 §

Toimivallan siirtäminen

Asiat, jotka tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen taikka niiden nojalla annetun määräyksen mukaan ratkaisee rangaistuslaitoksen johtaja, voidaan asianomaisen ministeriön päätöksellä antaa myös laitoksen muun virkamiehen ratkaistavaksi sen mukaan kuin laitoksen työjärjestyksessä määrätään. Päätösvaltaa kurinpitoa, lain 2 luvun 9 b §:n 2 momentissa tarkoitettua henkilönkatsastusta, rahavarojen säilyttämistä ja 3 luvun 9 §:n nojalla tapahtuvaa vangin erillään pitämistä koskevassa asiassa ei kuitenkaan voida siirtää.

2 luku

Yleisiä säännöksiä vankeusrangaistuksesta ja sakon muuntorangaistuksesta

3 d §

Luotettavaksi katsottava vanki, jolla on päihdeongelma tai jolla voidaan olettaa olevan erityisiä vaikeuksia selviytyä vapaudesta, voidaan sijoittaa määrääjäksi rangaistuslaitoksen ulkopuoliseen laitokseen tai vastaa-

vaan yksikköön, jossa hän osallistuu päihdehuoltoon tai hänen selviytymismahdollisuuksiaan parantavaan muuhun tavoitteelliseen toimintaan. Luvan ehdoksi voidaan asettaa, että vanki pyydettyä antaa virtsanäytteen tai suorittaa puhalluskokeen. Sijoituksen ehtona on myös, että vanki suostuu siihen, että ulkopuolinen laitos tai vastaava yksikkö saa ilmoittaa vankilalle ehtojen rikkomisesta.

Jos vanki ei noudata hänelle asetettuja ehtoja, sijoitusmääräys voidaan peruuttaa. Jos vangilla on voimassa oleva avolaitosmääräys, se voidaan peruuttaa. Jos ehtojen rikkominen on vakava, vangille voidaan lisäksi määrätä 2 luvun 10 §:ssä tarkoitettu kurinpitorangaistus. Rangaistusajaksi lukeemisessa noudatetaan, mitä 2 luvun 3 c §:ssä säädetään.

Vangin sijoittamisesta rangaistuslaitoksen ulkopuolelle päättää asianomainen ministeriö tai sen antamien ohjeiden mukaan rangaistuslaitoksen johtaja. Tarkemmat säännökset annetaan asetuksella.

6 §

Vangin rahavarojen hallussapidosta ja käytöstä säädetään asetuksella. Vangin hallusta tai muualta laitoksen tiloista löydetyt hänelle kuuluvat luvattomat rahavarat voidaan ottaa laitoksessa säilytettäväksi siihen asti, kun vanki vapautuu. Asiasta päättää rangaistuslaitoksen johtaja.

9 b §

Vangille voidaan todistajan läsnä ollessa tehdä henkilöntarkastus, jos se on tarpeen karkaamisen ehkäisemiseksi tai järjestyksen säilyttämiseksi taikka jos vankia epäillään luvottomien esineiden tai aineiden hallussapidosta. Henkilöntarkastuksen suorittamisesta päättää rangaistuslaitoksen johtaja, laitoksen päivystävä virkamies, valvonnan esimestehtävissä toimiva taikka muu laitoksen tai sen osaston valvonnasta työjärjestyksen perusteella vastuussa oleva virkamies. Rangaistuslaitoksessa, sen osastolla tai muussa tilassa voidaan suorittaa erityistarkastus, jos se on tarpeen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai luvottomien esineiden tai aineiden löytämiseksi. Jos rangaistuslaitoksen osastolla tai muussa tilassa suoritetaan erityistarkastus, henkilöntarkastus saadaan toimittaa kaikille osastolle sijoitetuille tai tarkastettavassa tilassa oleskeleville vangeille. Erityistarkastuksen suorittamisesta päättää rangaistuslaitoksen johtaja, vartiopäällikkö tai laitoksen päivystävä virkamies.

Rangaistuslaitoksen johtaja voi päättää, että vangille tehdään rikoksen selvittämiseksi henkilönkatsastus, jos tätä todennäköisin syin epäillään rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Jos henkilönkatsastuksen suorittaa muu kuin terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluva, läsnä on oltava todistaja. Muutoin henkilönkatsastuksen toimittamisessa noudatetaan, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Jos on syytä epäillä vangin olevan alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, rangaistuslaitoksen johtaja voi pakkokeinolain säännösten estämättä päättää, että vangin on annettava virtsanäyte tai suoritettava puhalluskoe. Vangilta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsanäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta, voidaan ottaa verinäyte. Lisäksi valvomattoman tapaamisen, poistumis-, opinto- ja siviilityöluvan sekä laitoksen ulkopuolella järjestettävään tilaisuuteen osallistumisen ehdoksi voidaan asettaa, että vangin on vaadittaessa annettava virtsanäyte tai suoritettava puhalluskoe. Näytteen ottamisesta tai kokeen suorittamisesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tutkittavalle.

9 d §

Vanki saadaan eristää muista vangeista, jos

on perusteltua aihetta epäillä, että hänellä rangaistuslaitoksessa tai sinne tullessaan on kehossaan päihteitä tai muita luvattomia aineita tai esineitä.

Eristämisestä päättää rangaistuslaitoksen johtaja. Vanki saadaan pitää eristettynä, kunnes päihteet tai muut luvattomat aineet tai esineet ovat poistuneet hänen elimistöstään tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole aihetta. Eristäminen ei kuitenkaan saa kestä pitempään kuin seitsemän vuorokautta. Jos eristämisestä aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä.

Lääkärin tulee mahdollisimman pian tutkia, voiko vangin eristämisestä aiheutua vaaraa tämän terveydelle. Eristetyn terveydentilaa on muutoinkin tarkoin seurattava.

9 e §

Rangaistuslaitokseen pääsyn edellytykseksi voidaan asettaa kulkeminen metallinilmäisimen kautta.

Rangaistuslaitoksessa tai sen alueella voidaan räjähdysaineiden ja päihdyttävien aineiden löytämiseksi tarkastaa siellä olevia henkilöitä käyttäen tähän tarkoitukseen soveltuvia apuvälineitä tai koulutettua koiraa.

3 luku

Täytäntöönpanosta vankilassa

2 a §

Rangaistuslaitoksessa voi olla valvonnan asteeltaan ja toimintatavoiltaan erilaisia osastoja. Osastoilla tulee olla päiväjärjestys, jonka johtaja vahvistaa.

Osastolle sijoittamisesta päättää rangaistuslaitoksen johtaja. Osastolle sijoittamista koskevaa päätöstä tehtäessä on otettava huomioon vangin yksilölliset ominaisuudet, hänen mahdollisuutensa täyttää osallistumisvelvollisuutensa sekä laitosisjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen.

2 b §

Asianomaisen ministeriön päätöksellä voidaan rangaistuslaitokseen turvallisuusyryistä perustaa muusta laitoksesta eristetty osasto (*varmuusosasto*).

Vanki voidaan sijoittaa varmuusosastolle, jos:

1) vangin perustellusti voidaan epäillä syyllistyvän huumausaineiden tai muiden päihdyttävien aineiden levittämiseen taikka muuten osallistuvan tällaiseen toimintaan tai

syyllistyvän muunlaiseen vakavaan rikolliseen toimintaan;

2) vanki muutoin vakavasti vaarantaa laitosturvallisuutta;

3) vanki on karannut tai yrittänyt karata ja hänen katsotaan edelleen olevan erityisen karkaamisaltis; tai

4) on syytä epäillä, että vanki yritetään vapauttaa.

Vanki voidaan sijoittaa varmuusosastolle myös, jos sijoitus on perusteltu hänen oman turvallisuutensa takaamiseksi.

2 c §

Vangin sijoittamisesta varmuusosastolle päättää asianomainen ministeriö rangaistuslaitoksen johtajan esityksestä tai tätä kuultuaan. Sijoittamisen perusteet on ilmoitettava vangille, jos ilmoittamisesta ei aiheudu vaaraa toisen henkilön terveydelle tai turvallisuudelle taikka haittaa rikoksen tutkimiselle.

Varmuusosastolle sijoittamista ei saa jatkaa kauemmin kuin se on välttämätöntä. Päätös vangin sijoittamisesta varmuusosastolle ja sen perusteet on otettava uudelleen harkittavaksi väliajoin, joiden pituus saa olla enintään kolme kuukautta.

Osastolle sijoitetun vangin terveydestä on pidettävä erityistä huolta ja hänen terveydentilaansa on muutoinkin seurattava.

2 d §

Vangille annetaan mahdollisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa varmuusosastolle soveltuviissa toiminnoissa sekä ottaa osaa vapaa-ajan toimintaan.

Varmuusosastolle sijoitetun vangin oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin sijoittaminen välttämättä vaatii. Osaston järjestyksen turvaamiseksi vangin oikeutta pitää hallussaan omaisuutta voidaan rajoittaa.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Vangilta peräisin olevat ja vangille saapuneet posti- ja muut lähetykset saadaan tarkastaa ja lukea, jos siihen on syytä. Jos kirjettä ei toimiteta perille, noudatetaan, mitä 2 luvun 9 §:n 1 momentissa säädetään. Lisäksi noudatetaan 2 luvun 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Puhelimen käytön ehtona on, että vanki suostuu siihen, että hänen puhelunsa voidaan kuuntelun lisäksi tallentaa. Muilta osin puhelujen kuuntelussa sovelletaan 2 luvun 9 §:n 3 momentin säännöksiä.

Vangin oikeutta tavata muita kuin lähiomaisiaan taikka hänen asiamiehenään toimivaa asianajajaa tai yleistä oikeusavustajaa voidaan rajoittaa, jos on perusteltu syy epäillä väärinkäytöksiä.

2 e §

Varmuusosastolle kuljetaan metallinlaimaisimen läpi ja osastolle tulevat voidaan tarkastaa. Jos on perusteltua aihetta epäillä väärinkäytöksiä, osastolle pääsyn tai vangin tapaamisen ehdoksi voidaan asettaa, että henkilö suostuu henkilöntarkastukseen sen tutkimiseksi, mitä hänellä on vaatteissaan tai muutoin yllään.

9 a §

Vanki voidaan pitää erillään muista vangeista hänen omasta pyynnöstään, jos siihen on perusteltu syy. Omasta pyynnöstään erillään pidettävän oikeuksia ei saa rajoittaa enempää kuin mitä erillään pitämisestä välttämättä aiheutuu. Erillään pidettävälle on pyrittävä järjestämään työtä, koulutusta tai muuta toimintaa, joka soveltuu osaston päiväjärjestykseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 365

Laki**tutkintavankeudesta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeudesta 19 päivänä heinäkuuta 1974 annetun lain (615/1974) 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 2 momentti ja 7 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 1 momentti laissa 129/1995 ja 6 §:n 2 momentti laissa 455/1987, sekä

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 129/1995, uusi 3 ja 4 momentti sekä lakiin uusi 6 a ja 19 a § seuraavasti:

5 §

Tutkintavangin saavuttua laitokseen hänet on tarpeen vaatiessa tarkastettava todistajan läsnä ollessa. Myös myöhemmin voidaan tarvittaessa tehdä tarkastus. Laitokseen saapumisen yhteydessä saadaan todistajan läsnä ollessa toimittaa myös henkilöntarkastus, jos siihen katsotaan olevan aihetta. Henkilöntarkastus saadaan toimittaa myöhemminkin, jos se on tarpeen karkaamisen ehkäisemiseksi tai järjestyksen säilyttämiseksi taikka jos tutkintavankia epäillään luvattomien esineiden tai aineiden hallussapidosta. Henkilöntarkastuksen suorittamisesta päättää rangaistuslaitoksen johtaja, laitoksen päivystävä virkamies, valvonnan esimiestehtävissä toimiva tai muu laitoksen tai sen osaston valvonnasta työjärjestyksen perusteella vastuussa oleva virkamies. Rangaistuslaitoksessa tai muussa tilassa voidaan suorittaa erityistarkastus, jos se on tarpeen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai luvattomien esineiden tai aineiden löytämiseksi. Jos rangaistuslaitoksen osastolla tai muussa tilassa suoritetaan erityistarkastus, henkilöntarkastus

saadaan toimittaa kaikille osastolle sijoitetuille tai tarkastettavassa tilassa oleskeleville vangeille. Erityistarkastuksen suorittamisesta päättää rangaistuslaitoksen johtaja, vartiopäällikkö tai laitoksen päivystävä virkamies.

Rangaistuslaitoksen johtaja voi päättää, että tutkintavangille tehdään henkilönkatsastus, jos vankia todennäköisin syin epäillään rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Jos henkilönkatsastuksen suorittaa muu kuin terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluva, läsnä on oltava todistaja. Muutoin henkilönkatsastuksen toimittamisessa noudatetaan, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Jos on syytä epäillä tutkintavangin olevan alkoholin tai muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alainen, rangaistuslaitoksen johtaja voi pakkokeinolain säännösten estämättä päättää, että vangin on annettava virtsanäyte tai suoritettava puhalluskoe. Lisäksi valvomattoman tapaamisen ehdoksi voidaan aset-

taa, että tutkintavangin on vaadittaessa annettava virtsanäyte tai suoritettava puhalluskoe. Näytteen antamisesta tai kokeen suorittamisesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tutkittavalle. Tutkintavangilta, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy virtsanäytteen antamisesta tai puhalluskokeen suorittamisesta, voidaan ottaa verinäyte.

6 §

Tutkintavanki saa osallistua jumalanpalveluksiin, hartaushetkiin ja muihin hengellisiin tilaisuuksiin samoin kuin muuhun vapaa-ajan viettoon yhdessä muiden vankien kanssa, jollei vangitsemisen tarkoitus tai laitoksen järjestys siitä vaarannu. Tutkintavankien välinen yhteydenpito, joka voi vaarantaa rikoksen selvittämistä, on mahdollisuuksien mukaan estettävä.

6 a §

Tutkintavanki saadaan eristää muista vankeista, jos on perusteltua aiheita epäillä, että hänellä rangaistuslaitoksessa tai sinne tullessaan on kehossaan päihteitä tai muita luvattomia aineita tai esineitä.

Eristämisestä päättää rangaistuslaitoksen johtaja. Vanki saadaan pitää eristettynä, kunnes päihteet tai muut luvattomat aineet tai esineet ovat poistuneet hänen elimistöstään

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole aiheita. Eristäminen ei kuitenkaan saa kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta. Jos eristämisestä aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä.

Lääkäriin tulee mahdollisimman pian tutkia, voiko tutkintavangin eristämisestä aiheutua vaaraa tämän terveydelle. Eristetyn terveydentilaa on muutoinkin tarkoin seurattava.

7 §

Vangin rahavarojen käytöstä säädetään asetuksella. Tutkintavangin hallusta tai muualta laitoksen tiloista löydetyt hänelle kuuluvat luvattomat rahavarat voidaan ottaa laitoksessa säilytettäväksi määräajaksi, kuitenkin enintään siihen asti, kun hän vapautuu. Asiasta päättää rangaistuslaitoksen johtaja.

19 a §

Menettelystä tässä laissa tarkoitettujen pakkotoimenpiteiden käyttämisessä säädetään asetuksessa. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta antaa asianomainen ministeriö.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 366

Laki**pakkokeinolain 5 a luvun muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 4 §:n 2 ja 4 momentti, 5 §:n 2 momentti ja 15 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 402/1995, sekä *lisätään* 5 a luvun 4 §:ään uusi 5 momentti, 5 §:ään uusi 3 momentti ja 10 §:ään uusi 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat mainitussa laissa 402/1995, seuraavasti:

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu

4 §

Teknisen tarkkailun edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta, epäilyyn tai tiettyyn paikkaan, jossa hänen voidaan olettaa oleskelevan, saadaan kohdistaa teknistä katselua, jos katselulla saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi. Jos tekninen katselu kohdistuu 4 momentissa tarkoitettuun vankeinhoitolaitoksen huostassa olevaan henkilöön, edellytetään kuitenkin, että epäily koskee rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, taikka huumausainerikosta tai näiden rikosten rangaistavaa yritystä ja että katselulla saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Teknistä kuuntelua ja teknistä katselua saa kohdistaa epäilyyn vain hänen ollessaan yleisellä paikalla taikka sellaisessa kulkuneu-

vossa tai hotelli-, varasto- tai muussa huoneessa tai tilassa, jota ei käytetä vakituiseen asumiseen. Teknistä kuuntelua ja teknistä katselua saa lisäksi kohdistaa epäilyyn, joka suorittaa rangaistusta rangaistuslaitoksessa taikka on pakkolaitokseen eristetty tai tutkintavanki, hänen ollessaan sellissään tai vankien käytössä olevissa laitoksen muissa tiloissa.

Kuuntelu- tai katselulaite saadaan sijoittaa, jos tarkkailun suorittaminen sitä edellyttää, sellaisiin 4 momentissa mainittuihin tiloihin, joita ei käytetä vakituiseen asumiseen sekä selleihin ja muihin vankilan hallussa oleviin tiloihin. Esitutkinnan toimittajalla on tällöin oikeus laitteen asentamiseksi päästä edellä mainittuihin tiloihin.

5 §

Toimenpiteestä päättäminen

Teknisestä kuuntelusta, teknisestä katselusta ja teknisestä seurannasta päättää tutkinnan johtaja. Teknistä kuuntelua koskeva päätös on 24 tunnin kuluttua alistettava poliisipiirin päällikkönä taikka poliisin valtakunnallisen yksikön päällikkönä tai tällaisen yksikön apulaispäällikkönä toimivalle poliisimiehelle taikka tullihallituksen valvonta- ja tarkastusyksikön tai tutkintatoimis-

ton päällikölle taikka tullipiirin päällikölle. Teknisestä kuuntelusta ja katselusta päättää kuitenkin 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuim, jos kuuntelu- tai katselulaite on tarkoitettu sijoittaa epäillyn käyttämään ajoneuvoon taikka siihen huoneeseen tai tilaan, jossa epäilty oleskelee.

Vankeinhoitolaitoksen huostassa olevaan henkilöön kohdistettavasta teknisestä kuuntelusta ja teknisestä katselusta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen kirjallisesta vaatimuksesta 1 momentissa tarkoitettu tuomioistuin varattuaan rangaistuslaitoksen johtajalle tilaisuuden tulla kuulluksi.

10 §

Kuuntelukiellot

— — — — —
Teknistä kuuntelua ja teknistä katselua ei

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

saa myöskään kohdistaa 4 §:n 4 momentissa tarkoitettun vangin ja lääkärin, sairaanhoitajan, psykologin tai sosiaalityöntekijän väliin keskusteluihin.

15 §

Valvontasäännös

Sisäasiainministeriö valvoo tässä luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden suorittamista. Ministeriön on annettava eduskunnan oikeusasiamiehelle vuosittain kertomus telekuuntelun ja -valvonnan sekä teknisen kuuntelun käytöstä. Samalla on myös annettava selvitys teknisen tarkkailun käytöstä rangaistuslaitoksissa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 367

Laki**kansanterveyslain 14 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/1972) 14 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 248/1997, seuraavasti:

14 §

Kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin antamaan poliisille virka-apua oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi elävän henkilön kliinisen tutkimuksen ja vainajan ulkonaisen ruumiintarkastuksen osalta. Kunta on lisäksi velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin antamaan vankeinhoitoviranomaisille virka-apua oikeuslääkeopillisen tutkimuksen suorittamiseksi elävän henkilön kliinisen tutkimuksen osalta rangaistusten täy-

täntöönpanosta annetun lain (39/1889) 2 luvun 9 b §:n 2 momentissa ja tutkintavankeudesta annetun lain (615/1974) 5 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Samoin kunta on velvollinen määräämään terveyskeskuksen lääkärin toimimaan lääkärinä asevelvollisten tarkastuksissa kutsuntaviranomaisten pyydettyä sitä 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulta toimielimeltä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 368

Laki**oikeudenkäymiskaaren 21 luvun muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 15 §, sellaisena kuin se on laissa 1013/1993,
muutetaan 1 ja 2 §, 8 §:n 1 momentti ja 14 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat
 mainitussa laissa 1013/1993, sekä
lisätään lukuun uusi 8 a—8 c § seuraavasti:

21 luku

Oikeudenkäyntikuluista

1 §

Asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jollei muualla laisaa toisin säädetä.

2 §

Asiassa, jossa sovinto ei ole sallittu, asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan, jollei ole erityistä syytä velvoittaa asianosaista korvaamaan osaksi tai kokonaan vastapuolensa oikeudenkäyntikulut.

8 §

Korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat oikeudenkäynnin valmistelusta ja asian tuomioistuimessa ajamisesta sekä asiamiehen tai avustajan palkkiosta aiheutuneet kustannukset. Korvausta suoritetaan myös oikeudenkäynnin asianosaiselle aiheuttamasta työstä ja oikeudenkäyntiin välittömästi liittyvästä menetyksestä.

8 a §

Jos asia on ollut oikeudellisesti niin epäselvä, että hävinneellä asianosaisella on ollut perusteltu syy oikeudenkäyntiin, tuomioistuimien voi määrätä, että asianosaiset osaksi tai kokonaan vastaavat itse oikeudenkäyntikuluista.

8 b §

Jos asianosaisen velvoittaminen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut huomioon ottaen oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys olisi kokonaisuutena arvioiden ilmeisen kohtuutonta, tuomioistuimien voi viran puolesta alentaa asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää.

8 c §

Velkomusta tai häätöä koskevassa asiassa, joka ratkaistaan 5 luvun 13 tai 14 §:n nojalla valmistelua jatkamatta yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen tulee viran puolesta arvioida vastapuolen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrä ottaen huomioon haastehakemuksen edellyttämä tarpeellisen työn määrä, saatavan suuruus ja välttämättömät kulut.

Oikeusministeriö antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän mukaan tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrien perusteista.

14 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä ennen käsittelyn päättymistä. Vaatimuksessa on eriteltävä oikeudenkäyntikulujen määrä ja niiden perusteet.

Ratkaisu oikeudenkäyntikuluista on annettava samalla kun tuomioistuin ratkaisee

asian. Ratkaisussa on ilmoitettava erikseen korvattavat kulut ja palkkiot. Jos pääasia ratkaistaan valmistelussa, voidaan samalla antaa ratkaisu oikeudenkäyntikuluista silloinkin, kun ne ovat jääneet riittäviksi, jollei kulujen määrän selvittämisen katsota vaativan pääkäsittelyä suullisen todistelun vastaanottamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 369

Laki**oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 9 luvun 8 ja 9 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11 päivänä heinäkuuta 1997 annetun lain (689/1997) 9 luvun 8 §:n 2 momentti ja 9 § seuraavasti:

9 luku

Oikeudenkäyntikuluista

8 §

Virallisen syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan velvollisuudesta korvata vastaajan oikeudenkäyntikulut ja hänen oikeudestaan saada vastaajalta korvaus sellaisista kuluista on soveltuvin osin voimassa mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään. Asianomistajan on kuitenkin vastattava ainoastaan puhevallan käyttämisestä aiheutuneista erityisistä kuluista. Virallisen syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan edusta-

jan, asiamiehen tai avustajan velvoittamisesta korvaamaan kulut yhteisvastuullisesti asianomistajan kanssa sovelletaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 6 §:ssä säädetään.

9 §

Mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 §:n 2 momentissa, 12 ja 13 §:ssä, 14 §:n 2 momentissa sekä 16 §:ssä säädetään riitaasioiden osalta, on soveltuvilta kohdin voimassa myös rikosasioissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

N:o 370

L a k i**käräjäoikeuslain 19 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun käräjäoikeuslain (581/1993) 19 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1326/1994, seuraavasti:

19 §

Laamanni voi kirjallisesti määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvan, joka on vannonut tuomarivalaa vastaavan valan tai antanut vastaavan vakuutuksen sekä saanut tehtävään tarvittavan koulutuksen ja jolla on tehtävän hoitamiseen riittävä taito:

1) ratkaisemaan maakaaren (540/1995) 5 luvun 1 §:ssä mainittuja kirjaamisasioita;

2) oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n mukaisissa asioissa:

a) antamaan yksipuolisia tuomioita;

b) antamaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:n nojalla ratkaisuja oikeudenkäyntikulujen osalta sekä tuomioita silloin, kun vastaaja on myöntänyt kanteen; sekä

c) tekemään päätöksiä asian jättämisestä sillensä, kun kantaja on peruuttanut kanteensa eikä vastaaja vaadi asian ratkaisemista;

3) kirjaamaan holhouksen;

4) ratkaisemaan avioliittolain 25 §:n 1 momentin nojalla avioerohakemuksen, kun kummallakin puolisoilla on kotipaikka Suomessa; sekä

5) rekisteröimään avioehtosopimuksia.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1999.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

HE 107/1998
 LaVM 26/1998
 EV 281/1998

N:o 361—370, 3 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA
 OY EDITA AB, HELSINKI 1999